

Programma 'Kwaliteitsimpuls: focus, effectiviteit en verbinding'

Een evaluatie van de periode 2013 – 2017

Inleiding

Bureau Kwaliteit Kinderopvang is een onafhankelijk bureau en bestaat sinds 2008. BKK heeft als belangrijkste doelstelling duurzame professionalisering van de kinderopvang in Nederland en levert hiermee een bijdrage aan de Kwaliteitsagenda Kinderopvang van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Haar activiteiten voert ze uit op basis van verkregen subsidiegelden, gekoppeld aan meerjarige programma's. Dit rapport doet verslag van de activiteiten die zijn uitgevoerd in het kader van het programma 'Kwaliteitsimpuls: focus, effectiviteit en verbinding'.

In eerste instantie liep dit programma van januari 2013 tot en met december 2016. In 2015 is er sprake geweest van een wijzigingsvoorstel en uiteindelijk ook van een verlenging tot en met december 2017. Hierdoor zijn er in de loop van de periode accentverschuivingen ten aanzien van thema's en activiteiten geweest.

Bij het verzamelen van de data is gebruik gemaakt van de resultaten uit de tussenrapportages van 2013 tot en met 2017. Daarnaast zijn er door Bureau Bartels enkele interviews gehouden, waarvan we in dit rapport verslag doen.

Het rapport is bedoeld ter verantwoording aan het ministerie van SZW en ter informatie voor belangstellenden en betrokkenen bij de activiteiten van BKK.

‘Voor de toekomst is het curriculum een belangrijk instrument’

Johan Vriesema is directeur bestuurder bij FloreoKids, een kinderopvangorganisatie met vve-peuterspeelzalen, peuteropvang, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang in Leiderdorp en omgeving. Daarnaast is hij voorzitter van de landelijke beroepsvereniging voor directeuren in de kinderopvang (bdKO). Vanuit deze ‘dubbelrol’ hebben we hem gevraagd naar zijn visie op en ervaringen met BKK. Als directeur van een kinderopvangorganisatie heeft hij vooral veel lof voor de leergang ‘Zelfevaluatie’, waaraan hij heeft deelgenomen. Als voorzitter van de bdKO ziet hij de meerwaarde van een onafhankelijke partij als BKK die zich richt op het inhoudelijk verbeteren van de kwaliteit op basis van wetenschappelijk kennis. Ook heeft hij een advies voor BKK.

Wetenschappelijk kennis als basis voor beslissingen in de sector

“Ik snap de keuze van het ministerie van SZW om een partij als BKK met subsidie te ondersteunen”, start Johan Vriesema het gesprek. “Het is belangrijk dat een onafhankelijke partij zonder eigenbelang en echt vanuit de inhoud werkt aan een duurzame professionalisering van de sector. BKK maakt gebruik van wetenschappelijke kennis en inzichten en vertaalt deze naar voor de praktijk bruikbare instrumenten en activiteiten. Hiermee zorgen ze ervoor dat wetenschappelijke kennis – meer dan voorheen – de basis kan vormen voor beslissingen in het veld”. De toegevoegde waarde van BKK zit volgens hem dan ook vooral in de totstandkoming van de Pedagogische kaders en het Pedagogisch curriculum. Deze instrumenten voorzien in een

lacune en bieden een wetenschappelijk kader om te komen tot beter pedagogisch beleid. Hij beseft dat de implementatie van het Pedagogisch curriculum mogelijk een proces van de lange adem zal zijn. Het instrument is nog niet zo lang beschikbaar en krijgt – mede door de invoering van IKK – van organisaties momenteel nog weinig aandacht en prioriteit. Voor de toekomst is het curriculum echter een belangrijk instrument. “Als het voortdurend wordt geactualiseerd vormt het een belangrijk ankerpunt voor beleidsmakers, een richtlijn voor inhoudelijke discussies en zorgt het ervoor dat de kwaliteit van pedagogisch beleid actief op de agenda blijft”.

Leergang ‘Zelfevaluatie’ een waardevolle les voor directeuren

Johan Vriesema heeft daarnaast – zoals gezegd – veel waardering voor de leergang ‘Zelfevaluatie’. “Deze leergang moest gaandeweg – dus terwijl we al deelnemen – nog ontwikkeld worden en verliep soms met horten en stoten. Toch is het een heel leerzaam proces geweest voor onze organisatie en ben ik blij dat BKK hiertoe het initiatief heeft genomen. We hebben ervaring opgedaan met het uitvoeren van een zelfevaluatie en we zijn ons echt bewuster geworden van de strategische waarde van pedagogisch beleid”. Zo merkt hij dat medewerkers elkaar nu durven aanspreken op hun functioneren. Door elkaar werkenderwijs feedback te geven en waar nodig verbeteringen door te voeren ontstaat er vanzelf een leerproces, zonder dat je als organisatie voortdurend hoeft te investeren in cursussen. Bovendien stelt hij: “je leert na te denken over waar je als organisatie voor wilt staan en hoe je de interne verbeterprocessen kunt organiseren. Daar wordt niet alleen de kwaliteit van de je dienstverlening beter van, maar zorgt ervoor dat je als organisatie naar ouders goed kunt verwoorden wat je aan pedagogische waarde te bieden hebt”.

Erken en benut de positie van andere partijen in de sector

Het breder onder de aandacht brengen van de strategische waarde van een goed pedagogisch beleid ziet Johan Vriesema als waardevolle rol voor BKK in de toekomst. “Zorg dat het bij organisaties op de agen-

da komt en faciliteer hen waarnodig met wetenschappelijke kennis en instrumenten (zoals het curriculum)”. Johan merkt in de praktijk dat het BKK niet altijd goed lukt om directeuren in de kinderopvang – met name die van kleinere kindercentra – te bereiken. Daarin schuilt ook een belangrijk verbeterpunt dat hij voor BKK ziet. BKK zou volgens hem meer gebruik kunnen maken van de andere aanwezige partijen en platforms in de kinderopvang. Vorig jaar nam BKK het initiatief om samen met de bdKO een bijeenkomst te organiseren. Door deze samenwerking met de bdKO – als vertegenwoordiger van en belangrijk ‘toegangskanaal’ tot de directeuren in de kinderopvang – heeft BKK ook andere organisaties in de kinderopvang weten te bereiken. Zijn advies aan BKK is dan ook om niet alles zelf op te pakken, maar de slagkracht te vergroten door de verbinding te zoeken en te leggen met andere partijen in de sector. “Ga niet voorbij aan de eigen rol van elk van de partijen, maar benut deze. Doe dit niet ad hoc maar structureel en maakt het onderdeel van een meerjarenperspectief”.

Ondernemen met kwaliteit en instrumenten voor zelfevaluatie

Kwaliteitsvisie

Een belangrijke opdracht was het gezamenlijk ontwikkelen van een brede kwaliteitsvisie. BKK heeft door het inrichten van een onafhankelijke Commissie Kwaliteit en het aanstellen van een senior projectleider een faciliterende en verbindende rol gespeeld in de ontwikkeling van een gedeelde visie op de kwaliteit van de kinderopvang. De kwaliteitsvisie is ontwikkeld in afstemming met alle betrokkenen: ouders, medewerkers, kinderopvangaanbieders, toezichthouders en wetenschappers.

Kern van de kwaliteitsvisie 'Ambities voor kinderen in de kinderopvang' is het uitgangspunt dat de pedagogische kwaliteiten van medewerkers voor een zeer groot deel de kwaliteit van de kinderopvang bepalen. Medewerkers én ondernemers moeten voortdurend werken aan het borgen en verbeteren van die pedagogische kwaliteit via permanente educatie en het scheppen van de juiste structurele voorwaarden. De visie doet diverse aanbevelingen om de kwaliteit verder te verbeteren.

In oktober 2014 is de kwaliteitsvisie kinderopvang aangeboden aan de minister van SZW. Voor pedagogische beroepskrachten is in mei 2015 de flyer 'Kwaliteitsvisie kinderopvang voor pedagogisch medewerkers en gastouders' gemaakt. Deze is verstuurd naar 3.771 houders en uitgedeeld tijdens diverse bijeenkomsten.

In september 2015 heeft BKK een online enquête voor pedagogische beroepskrachten uitgezet om de bekendheid met de kwaliteitsvisie te meten. Uiteindelijk hebben 301 respondenten de vragen over de kwaliteitsvisie beantwoord (van in totaal 546 respondenten). Veel respondenten vulden de vragen dus niet in. Van de respondenten die dat wel deden zijn de meningen over de diverse aanbevelingen verdeeld. Dit geldt ook voor de noodzaak van 'coaching on the job' en het naar buiten toe verantwoorden van de kwaliteit. We kunnen op basis van de resultaten derhalve geen duidelijke conclusies formuleren.

Kwaliteitsinitiatieven

In 2015 publiceerde BKK op de website een overzicht van bestaande initiatieven op het gebied van de kwaliteit van kinderopvang, gericht op landelijke initiatieven die verbeteren van de kwaliteit van kinderopvang als doelstelling hanteren. Kenmerkend voor deze initiatieven is in ieder geval dat er meerdere organisaties bij betrokken zijn.

Instrumenten zelfevaluatie

Bij het toenemende belang van zowel de keuzes in pedagogische kwaliteit als de transparantie daarover, kunnen instrumenten voor (zelf)evaluatie een belangrijke rol spelen. Dit zijn instrumenten die een ondernemer of stichting helpen bij het doen van metingen rondom de pedagogische belofte en het transparant maken van de resultaten daarvan. Het gaat dan dus om instrumenten die zich niet richten op de verplichtingen die de wet oplegt, maar op de 'vrije ruimte' die organisaties hebben. BKK heeft zich ten doel gesteld aanbevelingen te doen over beschikbare instrumenten voor zelfevaluatie. Dit resulteerde in 2015 in een longlist met ruim 500 instrumenten

'BKK draagt bij aan kwaliteit'

Xandra van der Vegt is samen met haar man Rob eigenaar van een kleinschalige, op sport gerichte bso met drie groepen. Op een multifunctionele locatie in een sporthal bieden zij naschoolse activiteiten aan voor kinderen van 4 tot 12 jaar. Vanuit haar achtergrond als mbo-docente pedagogisch werk en onderwijs maakte Xandra voor het eerst kennis met BKK. "In mijn zoektocht naar passend lesmateriaal kwam ik enkele jaren geleden in aanraking met het Pedagogisch kader. Een boek waarin feitelijk de hele praktijk staat beschreven. Ook nadat ik het onderwijs verliet en een eigen bso startte, ben ik een fervent gebruiker van BKK gebleven. Het aanbod helpt mij namelijk om de kwaliteit van mijn organisatie voortdurend te verbeteren", aldus Xandra van der Vegt.

Meedenken over het Pedagogisch curriculum

Zo dacht Xandra van der Vegt tijdens bijeenkomsten van BKK mee over de opzet en uitvoering van het Pedagogisch curriculum. "Hierdoor ontstond bij mij meer dan ooit het inzicht dat het heel belangrijk is om een leeftijdsgericht aanbod te bieden. In het bijzonder voor de jongste kinderen. Daarbij hebben deze kinderen (uit groep 1 en 2) ook vaker behoefte aan een pedagogisch medewerker, terwijl je bij oudere kinderen op de bso ook eerder iemand kunt inzetten die bijvoorbeeld is geschoold in sport en bewegen. Dit betekent iets voor de manier waarop je medewerkers inzet en de activiteiten op de groep vormgeeft. Door mee te denken over het Pedagogisch curriculum heb ik hierin meer inzicht gekregen."

Sparren met collega-organisaties

In hetzelfde jaar waarin het Pedagogische curriculum verscheen (2017) ging Xandra van der Vegt ook mee op studiereis naar Berlijn. Xandra: "Deze studiereis voor

directeuren van kleine kinderopvangorganisaties bood een prachtige gelegenheid om met houders van vergelijkbare grootte te sparren over thema's waarmee we in de praktijk te maken hebben. Bovendien durfde iedereen zich kwetsbaar op te stellen. Ook omdat we niet in elkaars werkgebied zitten. Het is heel fijn om te ervaren dat je met collega-organisaties bepaalde onderwerpen op hetzelfde niveau kunt uitwisselen. Ook na Berlijn heb ik deze contacten gelukkig onderhouden." Ook inhoudelijk was de studiereis naar Berlijn een eye-opener voor Xandra. Ze vervolgt: "BKK had een zeer gevarieerd en inhoudelijk goed programma neergezet. Zo vond ik het bijzonder om te zien hoe in Berlijn de diverse partijen een gezamenlijk curriculum hebben ontwikkeld, die door alle Kita's als leidraad voor de jaarlijkse zelfevaluatie gebruikt wordt. Dit wordt gefaciliteerd door de overheid. Het voordeel hiervan is dat een jaarlijkse inspectie, zoals in ons systeem, overbodig is. Er wordt alleen nog maar geïnspecteerd als daar aanleiding toe is. Er is dus veel meer sprake van vertrouwen dan controle, mede omdat er een grote transparantie is naar ouders."

Toegang tot unieke kennis

Tijdens de reis naar Berlijn informeerde een collega-organisatie Xandra van der Vegt ook over de meerwaarde van de leergang van BKK. Aangesproken door het verhaal nam Xandra vervolgens deel aan de leergang 'Pedagogische klantbelofte'. Vanuit deze leergang ging zij onder meer op werkbezoek bij de Universiteit van Leuven. Xandra over dit werkbezoek: "Daar spraken we de hele ochtend met een hoogleraar kinderopvang over onderwerpen als welbevinden en betrokkenheid en hoe je dit kunt meten in je eigen organisatie. Zo bood BKK mij toegang tot unieke kennis waar je als kleine houder anders niet gemakkelijk mee in aanraking komt."

Spiegel op kwaliteit

Geïnspireerd door het bezoek aan Leuven ging zij binnen de leergang in haar eigen organisatie experimenteren met het zelfevaluatie-instrument ZiKo-Vo. Ook deed zij als eindopdracht een audit met een collega-organisatie op basis van een kwaliteitsmonitor. Xandra: "Dit bood mij

een spiegel op kwaliteit. Zo heb ik bij mijn groep met jongste kinderen observaties gedaan om het welbevinden en de betrokkenheid te meten. Hiermee is een 'groepsprofiel' neergezet waarmee ik nu gericht kan werken aan bijvoorbeeld de inrichting van de groepsruimte en het activiteiten aanbod, zodat deze nog sterker bijdragen aan het welbevinden van de diverse kinderen."

Investeer in onderwijs

Ook andere BKK-activiteiten zoals de studiedagen voor pedagogische medewerkers en het wetenschapcongres zijn niet alleen vanwege actuele thema's, maar ook vanwege de lage kosten aantrekkelijk voor kleinere kinderopvangorganisaties. Xandra: "De bedragen die commerciële partijen vragen voor een studiedag of congres zijn voor ons als kleine organisatie vaak niet op te hoesten. Daarnaast zijn onze medewerkers altijd zeer tevreden over de inhoud van de studiedagen, mede vanwege het feit dat er volop gelegenheid is om ervaringen met collega's van andere organisaties uit te wisselen."

Door de leergang en andere activiteiten van BKK ervaart Xandra van der Vegt dat de kwaliteit op de werkvloer verbetert. "Zowel bij mijn eigen organisatie als bij collega's zie ik dat we beter in staat zijn om onszelf te evalueren en te verbeteren." Volgens haar is de BKK-ondersteuning dan ook de komende jaren gewenst om het niveau in de kinderopvang op peil te houden. In het bijzonder ook, zo stelt zij, omdat het onderwijs helaas achterloopt bij de praktijk. "Ook in mijn huidige contacten ervaar ik dat de opleidingen te weinig aansluiten. Zo lopen de kwalificatiedossiers in het middelbaar beroepsonderwijs achter en staan veel docenten ver af van de praktijk. Wat mij betreft zou het dan ook verstandig zijn als BKK zich niet alleen kan richten op de werkvloer, maar ook op het onderwijs. Dit zou zij bijvoorbeeld kunnen doen door de docenten meer te betrekken bij haar activiteiten. Zo kunnen we zowel vanuit de opleidingen als het werkveld voortdurend blijven werken aan hoogwaardige kinderopvang", besluit Xandra van der Vegt.

voor zelfevaluatie. Na diverse expertmeetings ontstond een shortlist met Nederlandse instrumenten en op basis van diverse criteria en wegen, heeft dit begin 2017 geleid tot de 'menukaart instrumenten evaluatie kinderopvang'. Eind 2017 is deze geactualiseerd en beschikbaar gesteld via de website van BKK.

Leergangen

BKK bood in 2016, in samenwerking met Avicenna academie voor leiderschap, een bijzondere leergang aan. Het onderwerp was 'Pedagogische kwaliteit als strategische meerwaarde in de kinderopvang'; 30 directeuren en bestuurders volgden de leergang. De inhoud van de leergang sloot goed aan op de nieuwe wetgeving en het nieuwe toezicht, die ruimte bieden voor eigen keuzes op pedagogisch gebied en transparantie hierover richting de klant. Het inzetten van instrumenten voor (zelf)evaluatie van pedagogische kwaliteit vormde een belangrijk onderdeel van de leergang.

Tijdens de leergang voerde BKK een case-study uit naar de implementatie van instrumenten voor zelfevaluatie. Dit leverde een aantal aanbevelingen op die helpen bij een succesvolle implementatie van zelfevaluatie. De case-study wordt bij de volgende leergangen herhaald.

In 2017 ontwikkelde BKK een vergelijkbare leergang, maar dan gericht op directeuren van kleine kinderopvangorganisaties. Ook hier een veelzijdig programma met onder meer een bezoek aan Leuven en eindpresentaties van de deelnemers. Aan deze leergang deden 24 directeuren mee.

In 2018 volgt een derde leergang.

Studiereizen zelfevaluatie voor houders

In juni 2016 organiseerde BKK een studiereis naar Londen rond het thema inspectie en zelfevaluatie; er gingen op uitnodiging 17 deelnemers mee. In mei 2017 vond een studiereis naar Berlijn plaats, rond het zelfde thema, speciaal voor directeuren van kleinere opvangorganisaties. Deze reis kende 15 deelnemers. In 2018 herhalen we de studiereis naar Berlijn, maar dan voor directeuren van middelgrote organisaties.

Regiogesprekken kleine kinderopvangorganisaties

In het najaar van 2017 organiseerden we drie regiogesprekken voor kleinere kinderopvangorganisaties; in Gouda, Den Bosch en Zwolle kwamen per bijeenkomst zo'n 25 kinderopvangondernemers. Zij gingen, gevoed door korte pitches van het Waarborgfonds, de Brancheorganisatie, Pulito Advies en BKK, met elkaar in gesprek over groei en uitbreiding, over samen optrekken, over wet- en regelgeving, over pedagogisch curriculum en zelfevaluatie.

BKK wetenschapscongres

Met haar wetenschapscongressen richt BKK zich op beslissers en beïnvloeders in de kinderopvang en zorgt op deze manier voor een unieke ontmoeting tussen wetenschap en praktijk. Elke jaar kiezen we een specifiek thema en nodigen we nationale en internationale sprekers uit. In 2018 organiseren we de 4e editie. Onderstaand een overzicht van de congressen tot nu toe:

- 2015; Kwaliteit Kinderopvang; van ver van huis naar dicht bij de praktijk, 230 deelnemers
- 2016; Leren door te reflecteren (zelfevaluatie), 250 deelnemers
- 2017; Lieve leidsters, heden en toekomst van onze pedagogische beroepskrachten, 160 deelnemers

‘Mijn hart ligt in de bso. Daar zie ik veel kansen voor BKK’

Jessica Schouten, eigenaar van Karakteradvies, komt uit de praktijk. Ze heeft jaren op de groep gestaan en was directeur van een kleine kinderopvangorganisatie in Assen. Vlak na de oprichting van Bureau Kwaliteit Kinderopvang (BKK), begon zij in 2009 als zelfstandige haar advies- en trainingsbureau voor de kinderopvang. Jessica Schouten: “mijn hart ligt in de buitenschoolse opvang. Toen BKK startte, had ik meteen een aantal punten in gedachten waarop ik de medewerkers in de bso wilde helpen om hun aanbod voor kinderen te verrijken.”

Kinderparticipatie

Voor het opleidings- en trainingsaanbod van BKK ontwikkelde Jessica diverse cursussen. Onder meer over het werken met thema's in de bso. Dit resulteerde ook in een nieuwe methodiek waarover twee jaar geleden haar eerste boek verscheen, genaamd 'Betekenisvol werken in buitenschoolse tijd'. In dit praktijkboek vormt kinderpacticipatie de rode draad. Het boek geeft onder andere antwoord op de vraag hoe je als bso-medewerker niet langer zelf de activiteiten bedenkt rondom een bepaald thema (zoals de winter), maar deze door 'kindvolgend' te werken ieder dag samen met de kinderen kan vormgeven.

BKK: een podium voor nieuwe pedagogische inzichten

Voor deze pedagogische inzichten biedt BKK een podium. Zo heeft Jessica Schouten tijdens de laatste leergangen van BKK over pedagogische kwaliteit (in 2016 en 2017) haar aanpak over het bevorderen van kinderpacticipatie op de bso aan tientallen kindercentra kunnen presenteren.

Ook zijn de aanwezigen (veelal directeuren en pedagogen) toen gewezen op de zogeheten 'menukaart' van BKK. Daarop staan instrumenten 'als ware het gerechten' aanbevolen waarmee kindercentra hun eigen pedagogische kwaliteit kunnen evalueren. Dit laatste is meer dan ooit van belang nu kindercentra vanuit de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (Wet IKK) meer ruimte hebben voor maatwerk en innovatieve praktijken. Naast de verplichtingen waaraan zij moeten voldoen, kunnen kindercentra zich via deze 'vrije ruimte' in de wet (die per 2018 is ingetreden) op uiteenlopende pedagogische vlakken ontwikkelen en onderscheiden in de markt. De leergangen als ook de menukaart, die online is te vinden op de website van BKK, dragen hieraan bij.

Zelfevaluatie in de bso

Zo is op de BKK-menukaart de scan 'betekenisvol werken in buitenschoolse tijd' te vinden. Deze scan sluit aan bij het eerdergenoemde boek van Jessica Schouten over betekenisvol werken en kinderpacticipatie. Jessica Schouten: “de scan heb ik speciaal voor de bso ontwikkeld, zodat kindercentra zelf kunnen nagaan in hoeverre het lukt om activiteiten samen met kinderen in te vullen. Hiervoor beantwoorden leidinggevenden en pedagogisch medewerkers telkens stellingen over in totaal zeven onderwerpen. Vervolgens kunnen de resultaten hiervan worden gebruikt voor een plan van aanpak of het formuleren van nieuwe doelen om het werken met thema's, het ontwikkelen van een divers activiteitenaanbod en kinderpacticipatie meer 'handen en voeten' te geven”.

De bso: 'een uitdagende plek voor kinderen én voor BKK'

Volgens Jessica Schouten zijn de BKK-instrumenten, zoals de zelfevaluatie voor kindercentra, belangrijk. “Het is een mooie manier om kennis, methodieken en meetinstrumenten naar de praktijk te brengen. Via de leergangen en de menukaart krijgen kindercentra toegang tot de laatste ontwikkelingen in de sector en kunnen hierover sparren met collega-organisaties.” Tegelijk, zo concludeert Jessica, bestaan vanuit BKK nog mogelijkheden om in de komende jaren vooral aan de visie, kwa-

liteit en het (trainings)aanbod van de bso een extra bijdrage te leveren.

Jessica Schouten: “De bso is een relatief jonge sector waar veel kansen liggen. Idealiter zou het een uitdagende plek moeten zijn, waar kinderen in hun vrije tijd onder andere hun sociale vaardigheden en talenten ontwikkelen. Hiervoor is een doordachte visie op de bso nodig, waarin aandacht is voor een divers aanbod, met uitdagende activiteiten voor zowel jongens als meisjes en kinderen van alle leeftijden. Juist een partij als BKK kan hierin een voortrekkersrol vervullen. Zij zijn een verbinder en initiator die eveneens in de bso kan bijdragen aan nieuw onderzoek, het ontwikkelen van een verbeterde visie en het stimuleren van initiatieven die bijdragen aan de vertaling hiervan naar de praktijk. Hierop kan vervolgens ook het onderwijs en het (naschoolse) trainingsaanbod voor bso-medewerkers worden afgestemd. Als 'een spin het web' is op al deze gebieden voor BKK in de buitenschoolse opvang een wereld te winnen.”

Wetenschapstafel

Doel van de wetenschapstafels is om in gesprek te gaan met wetenschappers en onderzoekers over diverse onderwerpen om zo kennis en ervaringen vanuit de wetenschap op te halen en deze te brengen naar de praktijk. In de periode 2015 – 2017 hebben er zes tafels plaatsgevonden:

- Het Pedagogisch kader als uitgangspunt voor een pedagogisch curriculum (2015)
- Ontwikkeling van indicatoren voor de kwaliteit binnen de kinderopvang (2016)
- Wat kan de kinderopvang leren van lerende organisaties in andere sectoren (2016)
- Stimuleren van de taalontwikkeling van jonge kinderen in de kinderopvang (2017)
- Het jonge kind en de materiële wereld (2017)
- Samenwerking tussen kinderopvang en ouders (2017)

Kennisdossiers

In Nederland maar zeker ook internationaal groeit de kennis over wat goede kinderopvang is en wat mogelijke effecten zijn. BKK wil aanbieders van kinderopvang informeren over deze ontwikkelingen. Het brengt daartoe een serie uitgaven uit onder de naam Kennisdossier kinderopvang BKK (zie ook de website). Tot nu toe verschenen onderstaande uitgaven:

- Working conditions, training of early childhood care workers and quality of services – a systematic review, Eurofound (BKK2015001)
- Hoe ‘goed’ is kinderopvang? Evidence-based of (uiteindelijk toch) gedreven door ideologie?, Em. prof. dr. L.W.C. Tavecchio (BKK2015002)
- Curriculum voor het jonge kind, Dr. P.L. Slot (BKK2016001)
- Spelende kinderen, daar kun je niet omheen, Bea Pompert (BKK2016002)
- Welbevinden en betrokkenheid als toetsstenen voor kwaliteit in de kinderopvang, Prof. dr. Ferre Laevers (BKK2016003)
- Taalontwikkeling in de kinderopvang, Dr. Judith Stoep, Christel Dood, MSc en Noor van der Windt, MSc (BKK2017001)
- Selectie en aanbevelingen instrumenten zelfevaluatie pedagogische klantbelofte kinderopvang, dhr. drs. F. Gobel (BKK2017002)
- Samenwerking tussen kinderopvang en ouders, Peter de Vries (BKK2017003)

Internationaal perspectief

Door samenwerking met internationale organisaties wil BKK bestuurders, beleidsmakers en pedagogen informeren over ontwikkelingen op het gebied van onderzoek naar de (pedagogische) kwaliteit in voorzieningen voor het jonge kind.

In 2015 is BKK lid geworden van EECERA, de European Early Childhood Education Research Association. EECERA is een onafhankelijke vereniging die het onderzoek naar de vroege kinderjaren en de toepassingen voor beleid en praktijk promoot en verspreidt. En in juni 2016 is BKK toegelaten als lid van ISSA (International Step by Step Association). ISSA is een netwerk van organisaties die zich inzetten voor de beste kwaliteit van zorg en ontwikkeling ten behoeve van het jonge kind, in het bijzonder de meest kwetsbare jonge kinderen.

In november 2017 organiseerde BKK een bijzondere activiteit; een Pear Learning Activity in Roemenië. Hieraan namen directeuren van kinderopvangvoorzieningen uit Macedonië, Zwitserland, België, Roemenië en Nederland deel. Deze activiteit werd ondersteund door ISSA.

Daarnaast bezochten medewerkers van BKK regelmatig (inter)nationale congressen, waarvan verslag werd gedaan via sociale media, website en nieuwsbrief.

‘Dankzij BKK werken we als kleine houders samen aan kwaliteit’

Nadat ze haar baan als pedagogisch medewerker verloor, zette Rhea van der Bent midden in de crisis haar eigen kindercentrum ‘Ikky’ op. Nu enkele jaren later geeft zij leiding aan 23 medewerkers die wekelijks 185 kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar opvangen in een kindercentrum direct naast een basisschool in het stadsdeel Almere Buiten.

‘Ik sta er niet meer alleen voor’

Voor de kinderopvangorganisatie van Rhea van der Bent zijn de activiteiten van BKK van groot belang. Via een collega kwam zij in aanraking met BKK en nam vorig jaar voor het eerst deel aan de leergang pedagogische klantbelofte voor kleine houders. “Deze leergang was heel waardevol voor mij”, vertelt Rhea van der Bent. “Ik heb aan de leergang veel gehad en neem dit jaar dan ook deel aan het vervolg hiervan. Daarnaast ga ik naar een tweedaagse training in Leuven om te leren hoe je het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen in je eigen organisatie meet. Ook ga ik mee op de studiereis naar Berlijn over zelfevaluatie in de kinderopvang.”

Het belangrijkste wat de leergang bracht is dat Rhea van der Bent als (relatief) kleine, zelfstandige houder nu niet meer het gevoel heeft er alleen voor te staan. “De groei van mijn kindercentrum is mij eigenlijk een beetje overvallen. Via de leergang heb ik gelukkig andere houders leren kennen die, net als mij, eenpitters zijn met een warmt hart voor de kinderopvang. Hierdoor kon ik voor het eerst mijn kennis en ervaring met gelijkgestemden delen. In tegenstelling tot grotere organisaties heb

ik immers geen beleidsafdeling met pedagogen of HRM-medewerkers. Dit betekent dat je bijna alles zelf moet uitvinden. Dankzij de leergang kan ik hiervoor nu ook bij collega-organisaties terecht. Bovendien kreeg ik via de leergang gerichte informatie aangereikt – over bijvoorbeeld de invulling van de pedagogische klantbelofte via meetinstrumenten – die mij via andere wegen niet snel zou bereiken.”

Weer helemaal verliefd

Van de leergang kwam zij dan ook altijd geïnspireerd terug. Rhea van der Bent: “Na een bijeenkomst had ik telkens weer zin om met nieuwe onderwerpen aan de slag te gaan om mijn eigen klantbelofte, een eerlijke start voor ieder kind, waar te maken. Daarbij ben ik door de leergang ook weer helemaal verliefd geworden op mijn werk. Door te spreken met collega-ondernemers, kwam ik namelijk tot het inzicht dat mijn positie als houder mij een unieke kans biedt om aan veel meer kinderen een eerlijke start te bieden dan in mijn vroegere functie als pedagogisch medewerker op de groep. Dit bracht een omslag in mijn eigen denken teweeg en gaf nieuwe energie om mijn kinderopvangorganisatie beter dan ooit voort te zetten.”

Bevriende houders

Wat Rhea van der Bent het meeste heeft verrast, is dat ze aan de leergang een waardevolle groep van ‘bevriende houders’ heeft overgehouden. “Door de leergang heb ik vijf kleine houders veel beter leren kennen. Samen vormen we nu een bevriende groep die elkaar opzoekt wanneer we even iets niet zien zitten of ergens vragen over hebben. Dit geeft ons allemaal een steun in de rug. Zo komen we dit jaar ieder kwartaal bijeen voor een zogeheten ‘keukentafelinterview’. We sparren en praten dan over allerlei onderwerpen die spelen in de kinderopvang. Dat geeft ons rust en vertrouwen. Daarnaast wisselen we diverse stukken uit (zoals elkaars VVE-beleid) en bezoeken soms elkaars kindercentrum. Zo ben ik laatst bij één van mijn bevriende houders geweest om met haar medewerkers gesprekken te voeren om bepaalde problemen te achterhalen. Mijn collega-houder kon hier namelijk zelf niet meer de vinger op leggen. Het is mooi om

te zien dat dankzij de leergang van BKK een groep van bevriende houders is ontstaan die elkaar zo toelaten. Een paar jaar geleden hadden we dat allemaal niet.

De pedagogische belofte waarmaken

Een belangrijk uitgangspunt van het contact tussen de bevriende houders bestaat uit het waarmaken van hun pedagogische belofte. Rhea van der Bent: “We doen ons werk allemaal met passie en werken aan excellente kinderopvang. Onze ambities zijn groot, maar soms missen we als kleine kindercentra de menskracht. Door samen op te trekken versterken we elkaar. Naast intervisie en bedrijfsbezoeken, hebben we bijvoorbeeld ook Facebookgroepen opgericht. De groepen ‘Excellente Kinderopvang’ voor directeurs en assistent-leidinggevenden en ‘Kinderopvang is een vak’ (in het kader van de Wet IKK) vormen hier mooie voorbeelden van. Daarnaast wisselen we via WhatsApp vrijwel dagelijks informatie met elkaar uit over actuele onderwerpen, zoals de registratie in het personenregister kinderopvang.”

Rhea van der Bent vervolgt dat deze uitwisseling kleine houders helpt om hun pedagogische belofte waar te maken. “Door mijn nieuwe netwerk via BKK kan ik nu naar een collega-houder toestappen die mij begrijpt. Zo ga ik mijn eigen belofte – dat ieder kind een eerlijke start krijgt – op advies van een bevriende houder waarmaken door middel van een vijfjarenplan. Naar het voorbeeld van deze houder ga ik dan elk jaar met een aantal projecten aan de slag. Waar dit mij precies zal brengen over vijf jaar weet ik nu nog niet, maar ik ben wel ervan overtuigd dat het de kwaliteit van mijn kinderopvang ten goede zal komen. Ook mijn toekomstige deelname aan de nieuwe leergang van BKK, de BKK-training in Leuven en de BKK-studiereis naar Berlijn passen in deze ambitie.”

Versterking Taal- en interactievaardigheden

Om in de kinderopvang te werken aan taal- en ontwikkelingsstimulering van kinderen zijn goede taal- en interactievaardigheden van pedagogisch medewerkers en gastouders van belang. Daarnaast zijn deze vaardigheden belangrijk voor de communicatie met ouders en collega's. De overheid stelt geld beschikbaar voor het volgen van trainingen gericht op verbeteren van taal- en interactievaardigheden via de 'Tijdelijke subsidieregeling versterking taal- en interactievaardigheden beroepskrachten en gastouders kinderopvang'. In de regeling zijn twee trainingsprogramma's opgenomen: 'Oog voor Interactie' van het Nederlands Jeugdinstituut en 'TINK' van Sardes. BKK had een adviserende rol bij de keuze van de trainingsprogramma's en ondersteunde de subsidieregeling met communicatie via verschillende communicatiekanalen. Ook heeft BKK de monitoring van de uitvoeringspraktijk van deze trainingen verzorgd. Dat heeft onder meer geresulteerd in een rapport over het eerste en het tweede tijdvak. De monitoring van de trainingen taal- en interactievaardigheden door BKK liep 31 december 2017 af.

'Gescheiden werelden die elkaar ontmoeten'

De kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk vormden jarenlang gescheiden werelden. Ze liepen uiteen voor wat betreft de typen kinderen die werden opgevangen, de aard van het werk en de wijze van financiering. Als werkgeversorganisatie vertegenwoordigt Sociaal Werk Nederland (SWN) 600 leden in het brede sociale domein, waaronder organisaties die zich toeleggen op voorschoolse voorzieningen, inclusief het voormalige peuterspeelzaalwerk. Vanuit deze positie heeft Ernst Radius, senior beleidsmedewerker bij SWN, de geleidelijke harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang de afgelopen jaren op de voet gevolgd.

Ernst Radius: "Stapsgewijs zijn de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk steeds meer naar elkaar toegegroeid. Dit begon in 2010 met de Wet OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) en is onlangs voltooid met de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk die per 2018 van kracht is. Door deze nieuwe wetgeving moet het peuterspeelzaalwerk nu aan precies dezelfde eisen voldoen als de kinderopvang."

Peuterspeelzaalwerk: tot voor kort een blinde vlek

Hoewel de harmonisatie al langere tijd op komst was, vormde het peuterspeelzaalwerk, zo stelt Ernst Radius, lange tijd een 'blinde vlek' van BKK. "Peuterspeelzalen uit onze achterban waren in de aanloop naar de harmonisatie geïnteresseerd in de mogelijkheden die door BKK werden geboden om aan een betere kwaliteit te werken. Voor BKK vormde het peuterspeelzaalwerk op dat moment echter

geen doelgroep. Onze achterban vond dit frustrerend en helaas liepen pogingen vanuit onze kant om hierin verandering aan te brengen tot voor kort spaak." Eind 2017 veranderde deze situatie gelukkig toen BKK actief het contact zocht met SWN. Hierbij is, in de woorden van Ernst Radius, 'de poort van BKK opengegaan' en is nu ruimte voor samenwerking om de kwaliteit van zowel de kinderopvang als het peuterspeelzaalwerk (de peuteropvang) gezamenlijk naar een hoger niveau te tillen.

BKK en SWN vinden elkaar

De toenadering van BKK tot SWN leidt inmiddels tot concrete vervolgstappen. Zo zal BKK als gast aanwezig zijn op het Landelijk Overleg Peuterwerk (LOP) van Sociaal Werk Nederland. Daarnaast organiseren BKK en SWN een bijeenkomst over de sociale functie van pedagogische medewerkers in het peuterwerk in met name achterstandswijken en kernen. "Veel peuterspeelzalen werken ook na de harmonisatie vaak in achterstandswijken. Hierin onderscheidt de peuteropvang zich van de kinderopvang. Vanuit hun sociale functie hebben peuterspeelzaalleidsters een andere relatie met ouders dan in de kinderopvang. Daar komen andere ondersteuningsbehoeften uit voort. Ik voorzie dat BKK hier een belangrijke rol in kan vervullen.", aldus Ernst Radius.

Bovendien ziet hij diverse inhoudelijke aanknopingspunten om de samenwerking met BKK de komende tijd verder gestalte te geven. Als eerste stelt Ernst Radius voor om gezamenlijk vanuit de kinderopvang, het onderwijs en het sociaal werk voor 0 tot 12 jaar een breed Pedagogisch kader op te stellen. Dit om de verticale en horizontale (doorgaande) lijnen tussen deze werkerterreinen nog beter te organiseren. Als tweede uitdaging ziet hij de ondersteuning van Integrale Kind Centra (IKC's). Ernst Radius: "Zeker wanneer IKC's meer willen zijn dan een verzameling afzonderlijke kindvoorzieningen, zijn de opgedane kennis en ervaring van het peuterspeelzaalwerk waardevol om alle kinderen in deze integrale centra optimale kansen te geven." Ernst Radius zou ook graag meer aandacht willen hebben voor de jonge-

tjes in de peutergroepen. De vrouwelijke pedagogische medewerkers mogen wel wat stoerder omgaan met jongetjes. Dat is goed voor hun ontwikkeling, maar gebeurt te weinig. Ten slotte is volgens Ernst Radius de aandacht voor taal- en interactievaardigheden in de kinderopvang – via de gelijknamige subsidieregeling – eveneens heel waardevol voor het peuterspeelzaalwerk. "Binnen het peuterspeelzaalwerk is via de VVE-programma's tot dusver vooral aandacht geweest voor de bevordering van taalvaardigheden, terwijl ook de interactie met het kind extra aandacht behoeft." Wat betreft Ernst Radius is het dan ook duidelijk dat BKK veel kan betekenen voor de gehele kinderopvang (inclusief de peuteropvang). En hoewel hij kritisch terugkijkt op de samenwerking met BKK in de achterliggende periode, is hij wat dat betreft wel positief over de initiatieven die in de komende tijd gezamenlijk vanuit SWN met BKK worden opgepakt. "Naar de toekomst toe zie ik veel mogelijkheden om samen op te trekken en staat onze deur voor BKK open", besluit Ernst Radius.

"Het Pedagogisch curriculum dat vorig jaar is verschenen is een interessant BKK-product. Dit product is door verschillende auteurs samengesteld. Een gemiste kans is dat peuteropvang hierin geen aandacht heeft gekregen. Ik had hier graag een bijdrage aan geleverd".

Ontwikkeling Pedagogisch curriculum

Doorontwikkeling Pedagogisch kader

Dagelijks vertrouwen veel ouders hun kind toe aan een kindercentrum voor opvang. Kinderen krijgen hier de verzorging die ze nodig hebben, er zijn diverse activiteiten en er is sprake van een bijdrage aan de opvoeding. In de wet staan vier doelen, te weten bieden van emotionele veiligheid, stimuleren van de ontwikkeling van sociale competenties, stimuleren van de ontwikkeling van persoonlijke competenties en overdracht van waarden en normen. Dit zijn algemene doelen. Een aantal pedagogen heeft deze opvoedingsdoelen en een aantal andere thema's verder uitgewerkt en geconcretiseerd. Tussen 2011 en 2014 zijn er meerdere boeken verschenen die samen 'het pedagogisch kader' van Nederland vormen. Onderbouwd met wetenschappelijke kennis leggen de auteurs uit hoe je het beste met kinderen in de kinderopvang om kunt gaan.

De laatste titel 'Lerenderwijs' verscheen in 2015. Over dit thema werd in 2014 de inspiratiedag 'Lerenderwijs' georganiseerd; er kwamen 200 leidinggevenden en staffunctionarissen, die deze dag met het rapportcijfer 9 waardeerden.

In september 2015 heeft BKK een online enquête voor pedagogische beroepskrachten uitgezet om onder andere de bekendheid met het Pedagogisch kader te meten. Op basis van de uitkomsten bleek dat het eerste deel (Pedagogisch kader 0 – 4 jaar) het meest bekend is, maar weinig wordt gebruikt door deze doelgroep. Respondenten gaven wel aan dat het nuttig is om het Pedagogisch kader verder te ontwikkelen, waarbij 'het moet digitaal' en 'we zouden er les in moeten krijgen' als verbeterpunten werden genoemd.

Pedagogisch curriculum

BKK heeft in overleg met en opdracht van het ministerie van SZW het voortouw genomen om de totstandkoming van het Pedagogisch curriculum dat past bij Het Nieuwe Toezicht en de herijking van de wet te initiëren en het proces te ondersteunen. Hierbij geldt het Pedagogisch kader als basis. Deze vijf boeken zijn door experts onbetwist, buitengewoon volledig en zeer praktisch toepasbaar. Het was echter wel nodig om het Pedagogisch kader naar de herijkte wet toe te spitsen en waar nodig aan te vullen met nieuwe inzichten in en nieuw onderzoek naar de ontwikkeling van het jonge kind in de kinderopvang. BKK verrichtte vanaf 2016 meerdere activiteiten om te komen tot een pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang. Tijdens diverse bijeenkomsten met experts is er gesproken over dilemma's, zoals de naamgeving, de definitie, de leeftijd en het bereik, en gewerkt aan draagvlakontwikkeling. Om dit proces te ondersteunen hebben we dilemmakaarten en postermateriaal ontwikkeld.

In juli en augustus 2016 hielden we een uitgebreide raadpleging voor de verdere operationalisering; we hebben dit de navigatiefase genoemd. Op twee manieren hebben in totaal ruim 220 mensen hun mening gegeven. Als eerste via regiogesprekken (ruim

‘Neem als BKK meer het voortouw’

Ruth de Waal is directeur en pedagoge van een middelgrote kinderopvang in de gemeente Gooise Meren. Haar kinderopvangstichting telt 350 medewerkers en 3.000 kindplaatsen. Daarnaast is zij een actief bestuurslid van de Branchevereniging Maatschappelijk Kinderopvang (BMK) en lid van KINDwijzer. Zij zit het netwerk pedagogen KINDwijzer voor. Tijdens een gesprek geeft zij haar visie op de rol en positie van BKK in de kinderopvang.

Vanuit de BMK zijn de contacten tot nu toe helaas beperkt. Zo zitten we niet in het bestuur of een adviesgroep van BKK. Dat is jammer omdat de missie van BKK – het verhogen van de kwaliteit van de kinderopvang – ook ons heel erg aangaat. Ik volg het jaarlijkse wetenschapscongres. Daarnaast ben ik, mede door mijn pedagogische achtergrond, inhoudelijk bekend met het Pedagogisch curriculum.

Ervaringen met het wetenschapscongres

Over het wetenschapscongres ben ik heel positief. Ik moet altijd goochelen met mijn tijd en ben zelf daardoor alleen naar het tweede wetenschapscongres van BKK gegaan. Ik lees wel de toegezonden verslagen en heb via het netwerk pedagogen KINDwijzer de informatie uit de tweede hand, omdat er altijd een aantal het congres bezoekt.

De gekozen onderwerpen en sprekers vind ik interessant en ertoe doen, omdat zij meestal een ander geluid laten horen dan het bekende van dat moment. Dit komt mede door het feit dat zij voor een deel uit het buitenland komen.

Af en toe wordt een actueel onderwerp opgepakt dat, goed onderbouwd, invloed heeft op het denken binnen de kinderop-

vang. Een goed voorbeeld is het wetenschappelijk congres waar uitgebreid in is gegaan op de voorwaarden waaraan een scholingsaanbod moet voldoen wil het effectief zijn en beklijven. Dit maakte nogmaals scherp dat een scholing niet alleen moet bestaan uit het ‘zenden’ van informatie. Scholing werkt namelijk alleen als feedbackmomenten zijn opgenomen. Dit betekent dat het belangrijk is om te bekijken, en telkens terug te koppelen, wat de medewerkers met de scholing doen in de praktijk (bijvoorbeeld via video-interactiebegeleiding). Alleen dan ontstaat een cyclisch leerproces waarmee de kwaliteit van de kinderopvang verhoogd kan worden.

Ik vind dat BKK hier veel meer aandacht voor moet vragen. Momenteel wordt bijvoorbeeld aan de cao-tafel invulling gegeven aan de lijst met opleidingen die erkend worden/zijn in verband met de door de Wet IKK verplichte baby-training, pedagogisch beleidsmedewerker, enzovoorts. Deze voldoen lang niet allemaal aan de kwaliteitseisen.

Aandacht voor nieuwe aspecten

Het is positief dat in het curriculum aandacht is voor nieuwe aspecten, zoals de aandacht voor natuur en techniek. Het is alleen jammer dat het curriculum los staat van de eerder gepubliceerde Pedagogische kaders. In deze (vijf) kaders is namelijk veel kennis en ervaring van pedagogen uit de praktijk opgenomen. Het zou mooi zijn als het curriculum daarop voortborduurde. Mijn boodschap is dan ook ‘sluit meer aan’ met het curriculum op wat al bestaat, want anders raakt iedereen in de kinderopvang het spoor bijster.

Wat mij betreft ligt hier voor BKK een schone taak. Door te streven naar meer afstemming tussen de wet, het curriculum en de kaders kan één landelijk kwaliteitskader ontstaan. Zo kan de Wet IKK – die stelt dat de ontwikkeling van het kind centraal staat – zijn weerslag vinden in het werkveld. Dit laatste kan echter alleen wanneer de brug naar de praktijk geborgd is. Het ‘afhechten’ van het pedagogisch curriculum en de Pedagogische kaders is hierin essentieel. Daarbij dienen wat mij

betreft tegelijk de bouwstenen van het Landelijk Pedagogenplatform Kindercentra (LPK) ten aanzien van de Wet IKK te worden meegenomen. Zo ontstaat een breed gedragen geheel waarmee met mij veel meer mensen uit de kinderopvang gebaat zijn.

40 deelnemers) en ten tweede via een online peiling (180 deelnemers). In beide gevallen vormde de 'navigatiekaart' de kapstok voor de vragen en antwoorden.

Vanaf het najaar van 2016 zijn we bezig geweest met het schrijfproces. De eerste stap in dat proces was de invulling van de inhoud, de 'outline'. Op basis van dit raamwerk is het curriculum verder gevuld door auteurs met expertise op het gebied van de verschillende issues. De outline is gebaseerd op de vier pedagogische doelen in de wet en is van de hand van Ruben Fukkink, hoogleraar kinderopvang UvA. Hij verzorgde ook de eindredactie.

Op 30 mei 2017 presenteerden we het 'Pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang'. Om recht te doen aan andere geluiden in de sector, hebben we deze voorzien van een perspectief, met daarin onderzoeksrichtingen voor de toekomst. Begin juni hebben alle houders van kinderopvangorganisaties in Nederland (3.200) een gratis exemplaar van het curriculum ontvangen. Daarnaast is het boek te koop voor € 9,95 en is het digitaal beschikbaar. In de Week van het Pedagogisch curriculum van 25 tot en met 29 september organiseerde BKK vijf regiobijeenkomsten met als doel in gesprek te gaan met medewerkers kinderopvang en onderwijs over positie, inhoud en toepassing van het curriculum. Samen met Netwerk6 verscheen er ook een film met uitleg over het hoe en waarom van het curriculum.

Studiedagen pedagogische beroepskrachten

Vanaf 2016 organiseren we diverse studiedagen voor pedagogische beroepskrachten. Elke studiedag heeft een ander thema, gekozen op basis van de thema's die onderdeel uitmaken van het Pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang. Het zijn thema's die belangrijk zijn bij de ontwikkeling van het jonge kind en actueel zijn binnen de kinderopvang. Ze vragen aandacht van pedagogisch medewerkers en gastouders; het gaat namelijk over het handelen in de praktijk van alle dag. De opzet van de studiedagen is steeds gelijk. Tijdens het ochtenddeel worden de thema's in lezingen uitgewerkt en in de middag volgen de deelnemers deelsessies met een link naar de praktijk. Tijdens de deelsessies gebruiken we beelden van praktijksituaties en leren we (met behulp van kijkformulieren) kijken en reageren op elkaar. Voor 2018 staan er drie studiedagen op de planning. Onderstaand een overzicht van de studiedagen in 2016 en 2017:

- 2016; studiedag Spel en spelen, 100 pedagogische beroepskrachten
- 2017; studiedagen Spel en spelen (2) en studiedag 'Samenwerking ouders', in totaal 425 pedagogische beroepskrachten

Digitaal plein

Het digitaal plein is een besloten deel van de website van BKK en betreft een digitale leeromgeving voor pedagogische beroepskrachten die werkzaam zijn binnen de kinderopvang, waarbij het gaat om het verzamelen en delen van kennis en ervaringen. We noemen deze methodiek peer-to-peer learning. De dagelijkse praktijk met de kinderen staat centraal. De praktijkvoorbeelden en de speciaal daarvoor ontwikkelde kijkformulieren, krijgen daarom de meeste aandacht. Het digitaal plein kent op dit moment drie thema's, te weten 'Spel en spelen', 'Taal, verhaal en interactie' en 'Werken met de materiële wereld'. Sinds de start begin 2016 hebben zich ruim 400 mensen aangemeld op het digitaal plein.

'BKK versterken door te gaan werken met ambassadeurs'

Gjalt Jellesma is één van de initiatiefnemers en oprichters van BKK in 2008. De voorzitter van de Belangenvereniging voor Ouders in de Kinderopvang (BOinK) is daarmee vanaf het eerste uur nauw betrokken geweest bij BKK. Hoewel BOinK ook vandaag de dag nog deel uitmaakt van het BKK-bestuur heeft Jellesma zelf in 2016 afscheid genomen als bestuurslid. Hij kijkt nu dus wat meer van een afstand naar BKK. Hij is nog steeds overtuigd van de grote waarde die BKK voor de kinderopvang heeft.

Neutraal platform voor kennisdeling

"BKK is van grote betekenis als neutraal platform in een breed en verdeeld kinderopvangveld" stelt hij. "Er was, is en blijft behoefte aan een onafhankelijke partij die zich bezighoudt met het beschikbaar stellen, breed verspreiden en 'op peil houden' van (wetenschappelijke) kennis binnen de sector. Vanaf het begin van zijn bestaan heeft BKK zich sterk gemaakt om aan deze rol vorm en inhoud te geven. Veel organisaties en medewerkers in de kinderopvang kennen BKK van het opleidingsbudget en het beschikbaar komen van de Pedagogische kaders in de eerste programmaperiode". De afgelopen jaren is BKK volgens Jellesma mogelijk wat minder zichtbaar geweest. Dit komt enerzijds door de keuze van het ministerie om BKK een beperktere rol toe te dichten. Er was minder budget beschikbaar voor activiteiten. Ook is bijvoorbeeld het programma Permanente Educatie niet bij BKK belegd, in de ogen van Jellesma een onbegrijpelijke keuze en een gemiste kans. Anderzijds erkent hij dat ook interne ontwikkelingen binnen de BKK-organisatie wellicht hebben bijgedragen aan die beperktere zichtbaarheid. In

de afgelopen (tweede) programmaperiode is het volgens hem voor BKK zoeken geweest naar een passende vorm voor de bestuurlijke organisatie en naar goede positionering binnen het kinderopvangveld.

Goede kwaliteit

"Die minder sterke zichtbaarheid van BKK betekent echter niet dat er in de afgelopen jaren niets is gebeurd", stelt Gjalt Jellesma. "BKK heeft gedaan wat binnen de bestaande kaders mogelijk was. Ze hebben actief voortgebouwd op de basis die er lag. Niets wat ze hebben gedaan was overbodig en de activiteiten en producten zijn van goede kwaliteit. De kinderopvang is een roerige sector waarin niets onomstreden is, dan kun je soms wat 'obstakels' verwachten".

Hoop op een breed draagvlak voor BKK

Dat voor BKK ook in de toekomst een belangrijke taak en rol is weggelegd staat voor Jellesma vast. De kinderopvang staat voor belangrijke uitdagingen, zoals invoering van de permanente educatie, de invoering van IKK en de opkomst van de IKC's. Er is dus veel te doen en het is belangrijk dat een onafhankelijke partij als platform kan dienen voor het breed verspreiden van kennis. "BKK is neutraal en goed in staat om informatie en kennis vooraf op inhoud te toetsen". Zij zijn wat hem betreft de aangewezen partij voor een dergelijke rol. Het vraagt echter wel om een breed draagvlak en een grotere betrokkenheid van partijen in het veld. Een belangrijke vraag zal zijn hoe dit in de komende periode te realiseren. Jellesma komt zelf met een voorstel. "Een mogelijke aanpak zou kunnen zijn om de BKK-organisatie te versterken door te gaan werken met 'ambassadeurs'. Het gaat hierbij dan om vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en ouders die zich specifiek inzetten om BKK sterker te positioneren binnen het kinderopvangveld. Voor het huidige 'smalle' bestuur was een sterke inzet op dit punt – naast hun andere taken – soms lastig te realiseren. Ambassadeurs zouden een goede aanvulling zijn om de zichtbaarheid van en het draagvlak voor BKK te vergroten".

Communicatiemiddelen

In de periode 2013 – 2017 is er veel aandacht besteed aan het professionaliseren van de communicatiemiddelen die BKK inzet om haar doelgroepen te informeren.

Aan het begin van deze programmaperiode had BKK twee aparte website, te weten BKK algemeen en Pedagogisch kader. In 2015 zijn deze samengevoegd tot één website (www.stichtingbkk.nl), waarbij de informatie per thema wordt aangeboden. Sindsdien zijn we de website blijven ontwikkelen en zijn er diverse functionaliteiten toegevoegd. Het digitaal plein was de meest ingrijpende wijziging.

BBK is actief op sociale media; Facebook en Twitter worden vanaf het begin ingezet en met LinkedIn zijn we eind 2017 begonnen.

Maandelijks verstuurt BKK een nieuwsbrief naar 3.880 abonnees (stand eind 2017).

Ook voor de nieuwsbrief geldt dat er in 2015 sprake is geweest van een herstart (abonnees zijn meegenomen).

GROEI COMMUNICATIEMIDDELEN

	2014	2015	2016	2017
Website (bezoekers)	n.v.t.	29.470 (vanaf juli)	55.221	67.342
Nieuwsbrief (abonnees)	2.730	3.370	3.487	3.880
Twitter (volgers)	850	1.317	1.580	1.762
Facebook (vind-ik-leuk)	350	569	731	832

Bureau Kwaliteit Kinderopvang
info@stichtingbkk.nl
www.stichtingbkk.nl

